

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP. Cenzurat de: Victor Stoicoviciu, Déva.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 20 Lei. | Negyed évre — — 5 Lei.
Fél évre — — 10 " | Egyes szám ára — — 50 bani
Nyúltér soronként 3 Lei.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.
Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.
Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők. Kéziratok nem adnak vissza. Hirdetések árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Közvetlen vasuti összeköttetés Németországtól Romániáig.

(Bécs.) A napokban Teplitzben hivatalnok bizottságok létesültek, hogy Németország, Cseh-Szlovákia, Ausztria, Magyarország és Románia között a közvetlen személy- és teherforgalmat minél előbb felvegyék. Legközelebb Bécsben külön tárgyalások lesznek Ausztria és Románia közötti vasuti forgalomnak Magyarországon való közvetlen felvételére.

Az Emke algyógyi iskolájának az ügye.

A földmives-iskola ügyében rövidesen döntés történik.

Annakidején megirtuk, hogy a kormányzótanács az Emke algyógyi földmives-iskoláját és a hozzátartozó 1720 hold földbirtokot, 120 gazdasági és más épületet, állat-, termény- és gépfőlszereléssel együtt, mint állami vagyont, átvette.

Azóta számtalan felterjesztést és memorandumot nyújtott be részben a kormányzótanácshoz, később Maniu Gyulához, Mihali Tivadarhoz, de eddig a földmives-iskola visszaszáradására vonatkozólag semmi pozitívum nem történt.

A kolozsvári lapok jelentése szerint azonban most C u d a l b u földmivelésügyi miniszter az Emke földmives-iskolájának az összes aktáit magához kérte és rövid időn belül döntés fog történni.

A földmives-iskola ügyét két szempontból kell vizsgálat tárgyává tenni. Az első és főszempont az, hogy az Emkének a magyar állammal kötött szerződése az iskola és az állam között milyen jogviszonyt teremtett. Ha az Emke bérbeadta az államnak az iskolát, akkor a bérszerződés lejártáig a román államnak, mint jogutódnak jogcime volt arra, hogy a bérlet idejére az iskolát minden hozzátartozójával átvegye. Viszont kétséges az is, hogy a román állam reflektál-e az intézetre. Ha nem, akkor az Emke rövidesen mindent visszakap, mint tulajdonos, ellenkező esetben a szerződés lejártáig teljes joggal megtarthatja a földmives-iskolát.

A másik szempont az agrárreformmal van szoros nexusban. Még teljesen nincsen fixrozva, hogy hasonló intézmények mekkora földbirtokkal rendelkezhetnek. Mihelyt ez megtörténik és pedig törvényhozási uton, akkor a kisajátítási eljárást is fixirozni lehet.

Élénk érdeklődéssel várjuk, hogy Cudalbu miniszter milyen álláspontot foglal el az Emke földmives-iskolájának ügyében.

Talár a bírának.

A hivatalos lap 42. száma rendeletet közöl, amely kimondja, hogy a bíróságok tagjai ezen a tárgyalásokon és hivatalos szereplések alkalmával francia mintára talárban fognak megjelenni. A rendelet szerint a táblai és törvényszéki bírák, ügyészek és védőügyvédek

fekete talárt kapnak, bő ujjakkal, fehér nyakravalóval és fekete baretet, amelyen sárga, illetőleg fehér zsinor jelöli meg a hivatalt. Az ügyészek és ügyvédek a tárgyalásokon azonban fedetlen fővel kötelesek megjelenni. A rendelet a táblán 1921. február elsején, a törvényszéken március elsején lép érvénybe. A táblánál ezen rendeletet ünnepélyesen fogják az első alkalmakkor életbe léptetni.

Hétről-hétre.

Olcsul a marha ára.

Erdély és a Bánát minden részében megjelenő lapok közgazdasági hírei között olvasuk, hogy részint a takarmány drágasága, részint a pénzhiány miatt az élőmarha ára alászállt s folytonosan csökken. Ugyanez észlelhető a hunyadmegyei piacokon is. Örvedetes jelenség, hogy végre a mesékbe való árak apránként a békebeli árakra szállnak, de ugyanakkor, amikor mindenütt a marha árának olcsulását jelentik, a marhahas árának aránylagos leszállításáról mélyen hallgatnak. Joggal kérdezhetjük tehát, hogy az élőmarha olcsulásával a marhahas mézarszéki ára miért nem tart lépést? Miért kell az amugy is agyonsanyargatott fogyasztónak mindig legkésőbbben észlelnie azt, hogy valami elsőrendű szükséglete megoldult? Az illetékes hatóságok figyelmébe ajánljuk e pár sort.

Az állatvédelem nevében.

Még apró elemista gyermek volt e sorok írója, amikor már többször kellett haza utaznia. Természetesen abban az időben is (ezelőtt 28 évvel) omnibuszok és fiakkerek bonyolították le a forgalmat a vasuti állomás és a város között. Éppen úgy, mint most, legfeljebb a vitel-díj volt olcsóbb. 30 év alatt a város semmit sem tett arra nézve, hogy a modernebb közlekedési eszközök beállításával a vasuti állomást a városhoz közelebb hozza. Maradiságában még arra sem gondolt, hogy a város és a vasut közötti megyei utat a megyével megegyezve, tartós gránitkockákkal kikövesse, hanein csendes apáthiába merülve tűrte, hogy vagy óriási sárban, vagy óriási porban kelljen a vasuti állomásig való utat megtenni. Az országút mentén lévő lakosok tudnának sokat mesélni arról a porról, amely lakásuk minden zegzugát a leggondosabb porolgatás dacára is, vastag réteggel borítja.

Most, hogy a vonatjárások nem pontosak, e bajokhoz még hozzájárul a fuvarozó-lovak agyonkínzása is. Ugyanis 30 év alatt sem a város, sem a fuvarozók nem jöttek reá arra, hogy a vasuti állomás közelében egy széltől, esőtől védő félszert építsenek, ahová nagy késések esetén a hideg és szeles telek idején a szegény állatokat beállithatják. Kötelezze a város a fuvarozókat egy ilyen szín-féle épület építésére s akkor az állatvédelem gyakorlása mellett az is elérhető, hogy a nagy késéssel megérkező utasok elegendő kocsit kapnak s

nem kénytelenek a hideg és szeles téli éjszakát az állomás szűk és hideg várótermében tölteni.

Vagyok, aki vagyok.*

Én kedvesem, ma izzik a világ és minden sejtem bugva hozzád árad, ki voltam utnak induló magányos, most utitársnak elviszem a szájad és elviszem, mi harcos, drága szándék, mi kétség még tán s hajlamodva álmos, viszem hitedet, ezt a bátor éket, a halk parázst, mely holnap felragyog, valóra váló, tengerszép meséket: mindent viszek, mit adsz, mi dus ajándék. Nézd, nincs titkom. Vagyok, aki vagyok. Ne jöjjön vélem, aki könnyen fárad, maradjon távol, aki tüztől retteg, mert váramon nincsen hátsó kijárat s a rejtekajtók befalazva régen (és bennégték, kik égni nem szerettek, míg égis érték és éltek a bátrak, mert hogyan tudna csucsról csucsra szállni, aki lelkére páncélt, prémcsuhát rak s pállott lapályra szomjas hegyvidéken? Álhat utunkba ezer bárki, bármi, fivölthet az óság mögénk osonva, rokkant törvény pókhálózatja ágyunk, kérődzhet lent erdőnyi tilalomfa: mi pórén s szórén izzük paripánkat, mert egy törvényünk van csak: büszke [vagyunk, a vágygyeplő agyunk erős kezében, — vagyunk észak, dél, vagyunk a hajnal s magunkhoz szállunk szabadon, merészen és nincs kétség, amely jobbra-balra rángat. Szikrázó szemmel s lángoló kacajjal repülhetünk a végtelenbe ketten, lásd nincs titkom, vagyok, aki vagyok, csókban fogadtam és nem Názarethben s felém lángkardu angyal rázza öklét, mert bennem öröm, tagadás ragyog: a magunk hite s nem szent, ócska holmi és életért és tűzért és tudásért az isten kertjék hivlak ostromolni — mert Perc vagyunk és percben az öröklét...

Kádár Imre.

*Mutatványul a Kolozsváron megjelenő „Napkelet” c. kitűnően szerkesztett félhavi folyóiratból.

NAPI HIREK.

— Minden magyar embernek kötelessége belépni az EMKE tagjai közé. Tagul jelentkezhetni a Szászvárosi Könyvnyomda Rt. papírüzletében. Tagsági díj 20 lei évente. Alapító tag 500, örökös tag 1000 leit fizet egyszerismindenkorra.

— Házasság. Dr. Hollitzer Gyula, a segesvári evang. szász gimnázium r. tanára — városunk szülötte — a napokban tartotta esküvőjét Lang Hertával, Lang gross-lasselni ev. lelkész leányával.

— **Uj lap Gyergyószentmiklóson.** A napokban Szini Lajos ismert író szerkesztésében Székely Szó címen új hétilap hagyta el a sajtót. A lap Gyergyószentmiklóson jelenik meg, jelenleg Gyergyó egyetlen sajtóorgánuma s mint ilyen, nagy hiányt van hivatva pótolni Gyergyó intelligens társadalmában. Szerkesztőjének puritán egyenisége és írói készsége biztosítékot nyújt aziránt, hogy a lap tartalmas, tárgyilagos és változatos lesz. Laptársunkat megjelenése alkalmából melegen üdvözljük.

— **A református theologia Háromszéken és Brassóban.** A református theologia tanári kara és hallgatói második körutjukról visszaérkeztek. Utjuk első megállóhelye Kézdivásárhely volt. Onnan Kovásznára és Sepsiszentgyörgyre mentek át. Végül pedig Brassóba. Utjuk úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben a hozzá fűzött reményeket beváltotta. Nagy részük van ebben az ottani református lelkészeknek, akik fáradságot, időt nem kímélve, mindent elkövetnek a siker biztosítása érdekében. Ujabban megint igen sok meghívás érkezett egyes gyülekezetektől, mindezekelőtt azonban Désre mennek s azután kerül sor a többi helyekre is. Az estélyeket mindenütt a theologia fenntartási alapja javára rendezték.

— **Illusztrált humoros hetilap.** December 2-án „Carneval“ címmel illusztrált humoros hetilap indul meg Kolozsváron, amely nagyságra és kiállításra hasonlatos lesz a budapesti „Borsszem Jankó“-hoz. A lapot kiváló újságírók írják s illusztrátorai is mind neves festőművészek. A lap felelős szerkesztője Györi Illés István, a művészeti szerkesztést pedig Guncser Nándor festőművész végzi. A lap tiszta jövedelmének 5 százaléka az Erdélyi és Bánáti Újságírók Nyugdíjintézete javára fordítatik.

— **Ügyvédek eskütétele.** Az ügyvédi kamara megkeresése folytán a dévai járásbíróság előtt a következő ügyvédek tették le az esküt: dr. Schulhof Zsigmond, dr. Haragos Ádám, dr. Glück Ede, dr. László Lázár és dr. Lázár Henrik. A szászvárosi ügyvédek közül ujabban dr. Szöllősy János is letette az esküt. Az összes esküt tett ügyvédek már megnyitották irodájukat és megkezdették működésüket.

— **A kolozsvári angol konzulátus irodahelyiségei** november 15-ike óta Kolozsváron, Majális-utca 12—b. szám alatt vannak. A konzulátus tevékenysége kiterjed Romániának egész Kárpátokon inneni területére és naponta (vasár- és ünnepnapokat kivéve) a hivatalos órák alatt rendelkezésére áll minden angol alattvalónak, valamint mindazon érdeklődőknek, kik Nagybrittánia, Írország, India avagy az angol gyarmatokra vonatkozó be- vagy kivitel iránt érdeklődnek, ugyszintén készségesen felel minden illetékes írásbeli beadványra. Továbbá szükség esetén megadja a körzetében lakó személyeknek az előírással angol utlevél láttamozását.

— **Rendelet a felekezeti tanszemélyzet eskütételére.** Megírta a „Keleti Újság“, hogy a felekezeti tanárok és tanítók részéről a hivatalos eskütételét a kultusz-kormány ép- úgy kötelezővé kívánja tenni, akárcsak az állami tisztviselőknél. E tárgyban már le is érkezett a kolozsvári államtitkárság átirata a református egyházkerülethez. A rendelet a teologiai tanárok kivételével az egész felekezeti tanszemélyzet részére kötelezővé teszi az esküt, melynek letételére december 15 és 31 közt kell jelentkezni a revizírók és kerületi igazgatók előtt. A leirat a hűségessé megtaga-

dása esetén a tanítástól való azonnali eltiltást, kizárást az országos nyugdíjintézetből, felfüggesztést és a fegyelmi eljárás bevezetését helyezi kilátásba. Ez a rendelkezés alapját az „ervényben levő törvény“-ben jelöli meg. Ezt a törvényt mindenestre célszerű lett volna idézni, mert mi csak olyan törvényről tudunk, mely a népiskoláknál alkalmazott tanítót kötelezi a hivatalos esküre. A törvényben a tanárokról nincs szó. Ezért a rendelet sürgős revízióra szorul.

— **Erdélyi földműves szövetség.** Marostorda vármegye kisgazdaköre f. év november hó 4-ikén Marosvásárhelyen megalakította a Földműves Szövetséget. A szövetség megalakulásának egyik legfontosabb indító oka az agrárreform igazságos alapokon való keresztülvitelének kiharcolása volt. A szövetség most szervezi meg egész Erdélyt és e célból lapot is ad ki „Erdélyi Barázda“ címen, melyet Gáspár József nyug. földműves-iskolai igazgató szerkeszt.

— **Ügyvédi iroda megnyitás.** Dr. Szöllősy János ügyvéd, a Szászvárosi Takarékpénztár Rt. ügyésze, ügyvédi irodáját a Szászvárosi Takarékpénztár Rt. helyiségében újból megnyitotta.

— **Szent Ferenc hírnöke.** Ki ne ismerné a XII. század derűslelkű szentjét, asszisi szent Ferencet, ki dalolva járta be Umbria völgyét, hogy mindenki jó kedvre hangoljon. Most is az ő szelleme járja be a világot, küldötte, a „Szent Ferenc Hírnöke“ is ezt terjeszti. A besavanyudott embereket életre kelti, a szomorú lelkeket dalra fakasztja. Két évi vesztelés után újra megjelent, hogy megint vigasztaljon, gyógyítson, lelkesítsen és tanítson. Új formában, szebb kiállításban, régi szellemben s régi lelkesedéssel fogott a munkához. Első száma is meggyőz erről. Erdélyi László dr. s a korán elhunyt Bochkor Mihály dr. egyetemi tanárok, Petres Kálmán a „Máriánus“ igazgatója, Szentmihályi József cikkei tüntek ki, a sokat szenvedett szerkesztő, P. Trefán Leonárd ferencrendi rendtartományfőnök meglehangs s megható beharangozása mellett. Ára 24 lei egy évre. Egyes szám 2 lei. Megrendelhető a kiadóhivatalnál: Kolozsvár, Karolina-tér 7. Asszisi szegényének lelkületével és szellemével járja megint a világot az ő Hírnöke, hogy az embereket megtanítsa szépen élni, egymást szeretni s daloló lélekkel dolgozni. Ajtókon kopogtat. Bebocsátást kér, Kinek volna szive a jóbarátot, a régi, meghit vendéget elutasítani?

— **Meghívó.** A szászvárosi róm. kath. leányegylet f. év december hó 11-én vallásos misztériumot rendez a „Centrál“ szálló színháztermében, melyre az érdeklődőket ezton is tisztelettel meghívja a rendezőség. Műsor: 1. Prolog (az „Ember tragédiájá“-ból I. és II. szin.) 2. Ádám és Éva a paradicsomban, vallásos operett, előadják: Jekel Albert, fg. VIII. o. t. (Ádám), Ferenczy Emmi (Éva), Fábry Gizi (Sátán), Triznyai Erna (Kerub). A szóló- és duetténekeket kíséri az ifjusági zenekar. 3. Életkép, előadják: Richter Médi (Sári néni), Riebel Annuska (fiatal asszony), Schiebel Árpád (gazda), Fábry Gizi (Sátán). 4. Itt a Miklós! Előadják: Richter Ottó (Miklós, püspök jelmezben), Röhrich Malvin, Bárb Mariska, Riebel Vilma, Mánn Gizi (angyalok), István Pista, Koba Antal, Mihályi Béla (manók), Steigerwald Árpád (gazda), Balouschek Ida (felesége), Szokup József, fg. VIII. o. t. (legény), Dörner Flóri (nagy leány), Bugán János, Beregszászy Margit, Román Gyula (gyermek). Felvonások közben élőképek. Jegyek előre válthatók a magyar könyvkereskedésben.

— **Pénzbecserelés Magyarországon.** Az „Aradi Hirlap“ írja: Bukaresti lapok értesülése szerint a magyar kormány elhatározta már régebben, hogy az Osztrák-Magyar-Bank kibocsátású koronabankjegyeket kivonja a forgalomból s azokat Turul bankjegyekkel helyettesíti. A magyar kormány már elrendelte a pénzbecserelés végrehajtását még pedig olyanformán, hogy minden koronáért 1:1 arányban fognak Turult adni. A beváltásnál azonban a beszoigáltatott összegekből 1 és fél százalékot visszatartanak. A Turul fedezete az Osztrák-Magyar-Bank arany tartalékából Magyarországnak jutó rész lesz, amelyet magánforrásból eredő hírek szerint növelni fog a Habsburg-család aranykészlete az esetben, ha a magyar nemzetgyűlés újra IV. Károlyt fogja az ország trónjára ültetni. Károly király ugyanis megígérte volna, hogy az esetben, ha Magyarország őt választja királlyá, a Habsburg-család aranyakban fekvő vagyonát az ország rendelkezésére bocsátja.

— **Intim teaestély.** F. hó 27-én este 9 órakor a „Transsylvania“ szálló disztermében egy minden tekintetben jól sikerült műsoros teaestély rendeztetett, melynek lefolyásáról jövő számunkban fogunk referálni. A műsor a következő volt: Konferancier: Bede Sándor. Műdalok: énekl. dr. Radó Izidorné urasszony. Költemények: előadja a szerző Serestély Béla ur. Liszt Ferenc: Rapszodiák: zongorán előadja Binder Józsefné urasszony zongoraművész. Henry Viutemps: Ballada et Polonais: hegedűn előadja Szabó Gizike urleány, zongorán kíséri Seidner Licike urleány. Párfjelenet: előadja Székely Lajos ur és neje. Füttyszóló: előadja Érsek Tibor ur. Karikatúrák: előadja Sandner Ervin ur.

— **Az arany értéke békeárának százszorosát érte el.** Bécsből jelentik, hogy egy kilogramm tiszta arany értéke 350 ezer koronára emelkedett. Összehasonlítva az 1914-es legmagasabb béke árral, ami akkor 3400 koronát jelentett, megállapítható, hogy az arany békeértékének több mint százszorosára emelkedett. Az ezüsttel ugyanez a helyzet. Kereslete nagy, mert a vegyi iparban nélkülözhetetlen cikk. A platínáért ma már fantasztikus árakat fizetnek, jelenleg kilogrammjá egymillió koronánál is többre került.

— **Az év legnagyobb kulturális szenzációja** lesz az Ellenzék 1921. évi naptára, Erdély kincses kalendáriuma. Erdélyben ilyen ügyesen szerkesztett, hasznos tudnivalókban, értékes és érdekes irodalmi és tudományos közleményekben ilyen gazdag kaleendárium még sohasem jelent meg. Minden foglalkozás, minden társadalmi osztály feltalálja benne, ami szükséges számára. Ezenkívül valóságos gyűjteménye az érdekes olvasmányoknak. Külön értéket képvisel a közgazdasági rész, a mely Erdély egész iparáról, gazdasági életéről, minden számottevő vállalatáról nyújt összefoglaló áttekintést. Azok a vállalatok, a melyek esetleg még nem közölték a naptár kiadóhivatalával vállalati adataikat, most már csak úgy lehetnek biztosak felvételükben, ha táviratilag kérik a beiktatást és közlik a szöveget. Az Ellenzék rendes évi vagy félévi előfizetői ingyen kapják ez értékes művet.

— **Erdélyi méhészek gyűlése.** Az Erdélyi Méhész-Egylet gyűlést tartott Kolozsvárt az egylet telepén Jósika Gábor báró elnöklete alatt. A szokásos jegyzőkönyvi hitelesítés után a pénztárvizsgáló-bizottság jelentését vették tudomásul, az elnök bejelentette, hogy a földmívelésügyi államtitkárnál lépéseket tett az egylet gépeinek további szabad használata tárgyában, hol az ügy kedvező

elintézését helyezték kilátásba. A telep kezelését Balázs Péter pénztárosnak adták át. A kaptárgyár műhelyébe Korodán méhészfelügyelő ajánlatára katonai erőt kértek, azonban a parancsnokság nem teljesítette a kérést. Az egyesület szaklapjának január 1-ével való megindítását elhatározták s felelős szerkesztőnek Gál Imrét, szerkesztőknek Balázs Ferenc drt, Kádár Elemér vasuti felügyelőt és D. Paál Lajos lelkészt választották meg. Végül a méhésztelep végleges elhelyezése ügyében hoztak döntő határozatot.

— **A csokoládé jubileuma.** A csokoládé most ünnepli Európában négyszáz éves évfordulóját. Az emberek apraja-nagyjánál egyaránt kedvelt élvezeti cikk, — mint tudjuk — Amerikából származott át hozzánk. Régmúlt időkben már a maxikóiak is készítették égetett kakaóból, kukoricalisztból és vaniliából és mint „chokolatl!” (choco = kakaó és latl = viz) nevű italt nagy előszeretettel élvezték. Európában azonban csak 1513-ban, lett ismertessé a csokoládékészítés, még pedig kezdetben csak Spanyolországban gyártották. Sokáig csak a spanyolok és a portugálok között maradt honos, tőlük Olaszország és Franciaország vette át. Az utóbbi országban, ahol a csokoládégyártás később virágzó ipar lett, 1660-ban ünnepélyes keretben vezették: XIV. Lajosnak Mária Teréziával, IV. Fülöp spanyol király leányával történt eljegyzése alkalmával adott ünnepélyen, maga a hercegnő nyújtotta át völegényének egy nagyértékű dobozban az első csokoládét, amit Franciaország gyártott. Később ezen édes nyalánkság XIV. Lajos asztalán igen nagy szerepet kezdett játszani és ennek tudható be leginkább, hogy a többi európai államokban is csakhamar nagyon népszerű lett. Érdekes még arról is megemlékezni, hogy a katolikus papság kezdetben nagyon hevesen küzdött a csokoládé élvezete ellen: nem azért talán, mert egészségtelennek tartották, hanem mert kétségek merültek fel az iránt, vajjon böjt idején szabad-e csokoládét inni? Ezért írta 1664-ben Brancaccio páter nagy értekezését: De uso et potu chocolata diatriba (magyarul: Értekezés a csokoládé ital élvezetéről) és kimondja benne azt a fontos alaptételt: italok böjt idején meg vannak engedve, ami igen nagy befolyással volt a csokoládé elterjedésére. Minthogy most már a papságnak sem volt többé kifogása a csokoládé élvezése ellen, rövid időn belül olyan jelentőségre tett szert, melyet gazdasági vonatkozásaiban máig is megtartott. Hollandiában és Svájcban a csokoládégyártás a legjelentősebb iparág.

— **Ítélet a Levente-pörben.** Nagyszombanból táviratozzák: Szombaton a késő esti órákban hirdették ki az újabb hadbírósi ítéletet a Levente-pörben. A temesvári pör összeesküvéssel gyanúsított vádlottjai közül ezuttal hármat felmentettek, halálra most senkit sem ítélték, hanem 5—25 évi kényszermunkára. Felmentették Marx Rezsőt, Berkeszt és Schrauber Györgyöt. Elítélték azonban Misesk Ferencet huszonöt évi, Deér Iván jogszigorlot 20 évi, Schuh Józsefet 15 évi, dr. Márton Albertet 8 évi, Reibel Mihályt és Török Lajost 5—5 évi kényszermunkára. Az elítéltek ismét fellebeznek a bukaresti felsőbb fórumhoz, amely a multkori halálos ítéleteket megsemmisítette volt és új tárgyalást rendelt el.

— **Sulyos büntetés a vasuti jegybliccelőkre.** A CFR. a vasuti jegynélkül utazó utasokra nézve a legújabb rendelkezések szerint a következő szabályok léptek életbe. Aki jegynélkül, vagy érvénytelen jeggyel utazik, köteles a megtett utazás utvonalaának valamint az igénybevett vonatnak és kocsiosztálynak

megfelelő vasuti jegy díjának kétszeresét fizetni meg, ami 24 lejnél kevesebb nem lehet. Ha a felszállásának állomását nem lehet megállapítani, a kétszeres büntetést a vonat által megtett egész utvonal után kell számítani. Az az utas, aki megváltott jegyével magasabb kocsiosztályban utazik, az egész megtett utvonal után a magasabb és alacsonyabb kocsiosztály díja közti különbséget kétszeresét köteles megfizetni, ez azonban szintén nem lehet kevesebb 24 lejnél. Ha pedig a felszállás állomását megállapítani nem lehet, a különbséget kétszeresét a vonat által megtett egész vonalra, vagy ha a vonat külföldről érkezik, a határállomástól kell megfizetni.

— **A munkaadók és a munkásbiztosító pénztár.** A „Keleti Ujság“ közli, hogy az állami munkásbiztosító pénztárak igazgatósága (Cassa Centrala) rendeletet adott ki, mely a munkaadókat a jövőben előforduló minden szerződés szegéséért a sztrájk törvény teljes szigorának érvényrejtésével fenyegeti meg. A Munkaadók országos szövetsége e rendeletet magára sérelmesnek találja és orvoslásáért a Cassa Centralához memorandummal fordult dr. Vasilie vezérigazgató e memorandum kapcsán kijelentette, hogy a rendelet kiadását főképpen a szervezeten munkaadók önkényeskedései provokálták és hogy a szervezet munkaadók szociális intézkedéseit a maga részéről mindig készségesen honorálja. Ezek a kijelentések a szövetséget kellően méltányolták ugyan, azonban a szövetség elvi okokból is szükségesnek látta memorandumának fenntartását. A szövetség véleménye szerint ugyanis homályos és érthetetlen a rendeletnek az a része, amely a „vállalatoknak egészben vagy részben való megszüntetését“ tiltja meg azzal a megoktatással, hogy a tömeges munkabeszüntetés előidézésére alkalmas ok s így a sztrájk törvény értelmében békéltető eljárás tárgya. Nálunk sem a kötelező munka, sem a kötelező munkaadás törvénybe iktatva nincs és így a munkaadók szövetsége azon az állásponton van, hogy a központi pénztárnak ily esetekre való beavatkozási joga nem állhat meg. Végül a rendeletnek azon pontjai, amelyek a munkásoknak egyenkénti, vagy tömeges elbocsátását tiltják meg még abban az esetben is, ha a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó törvényes határidő be is tartatott, a munkaadók szövetsége egyenesen jogelvonásnak minősíti, amennyiben így a munkaadók a kollektív szerződéseknek csak passzív alanyai. A munkaadók, ha e sérelmes pontokat nem hatálytalanítja a Cassa Centrala, a legmegasabb fórumnál fogunk orvoslást kérni.

— **Milyen meleg a föld belseje?** A föld belsejének hőfokáról geológiai szakkörökben újabb olyan tudományos megállapítások történtek, melyek nagy érdeklődést fognak kelteni. Jeles amerikai tudósokból álló bizottság, melynek tagjai a földtan kiváló képviselői, nem rég a Yellowstone-Park (az amerikaiak nemzeti kertje) tájékán járt. Ez a vidék gazdag anyagot szolgáltatott mindig a geológiai kutatásokhoz. A bizottság feladatát tulnyomólag az képezte, hogy a föld különböző mélységeiben uralkodó hőmérséklet állandó mérésével az erre vonatkozó és ideig ismert anyagot tisztázza, kiegészítse és egyes fontos szempontból újabb bírálat alá vegye. Ezen célból mérnökök 2240 m. mély lyukat furtak. Ezen vizsgálatok alapján olyan meglepő eredményekhez jertek, melyek a földtani kutatók előtt eddig ismeretlenek voltak. Következőben adjuk a legjellemzőbb adatokat: 500 m. mélységben a hőfok 26° C volt. 100 m. mélységben a hőkülömbőség csak 14° C volt, ad-

dig további 500 m. különbséget mellett 29° C-al nőtt és így 1500 m. mélységben 69° C hőfokot határoztak meg. Végül hadd említsük fel még azokat a számadásokat is, melyeket 2221 m. mélységben röviddel a furólyuk befejezése előtt találtak. Itt a föld melege 83.40° C-ra emelkedett, az 1500 m.-nyi mélységhez viszonyítva tehát majdnem 15° C-al több.

— **Jókai és az ember származása.** Egyik olvasónk a következő érdekes leletét közli velünk: Jókai „Egy magyar nábob“ c. regényének 8. kiad. (Franklin-féle) III. köt. 124. lapon egy párbeszédben az egyik szereplő szájába a következő szavakat adja: „A majmokból lett az emberi faj. Én azt állítom, hogy az ember eredetileg majom volt. Őseink iránt tehát illendő tisztelettel kell viseltetnünk“. A lánglelkű poéta 1853-ban írta ezt a regényét, Darwin első nagy munkája pedig hat évvel később, 1859-ben jelent meg. Jókai ekként hat évvel előzte meg a darwini gondolatot, persze nem tudományos alapon, hanem csak ragyogó költői intuíciójával. De hiszen a repülőgép is csak évtizedekkel azután jelent meg, hogy azt fantáziája megalkotta. — A dolog mindenesetre érdekes s szerintünk csak azt kellene eldönteni, hogy az idézett pár mondat benne van-e már az 1859. előtt megjelent első kiadásokban is, mert hiszen az sem lehetetlen, hogy Jókai ezt csak a Darwin hatása alatt vette be valamelyik későbbi kiadásba. Ha valamelyik olvasónk hozzáférhet a regény egyik ilyen régebbi (1859. előtti) kiadásához, a dolognak könnyen végére járhat.

— **Vakmerő betörés Déván.** Párját ritkító betörés volt folyó hó 12-ikről 13-ikára virradó éjjel Minorits Lukács dévai uriszabó üzletében. Az eset annyival különösebb, hogy a rendőrség szomszédságában van a betörés színhelye s alig néhány méternyire egyenes vonalban az állandóan őrtálló katonai posztól. A betörők az üzlet vasredőnyét és belső bezárt ajtaját álkulccsal nyitották ki s a rablás végeztével szépen betett ajtót és lehuzott redőnyt hagytak maguk után. 13-án reggel, amikor Minorits kiakarta nyitni üzletét, meglepetéssel konstátálta, hogy az már ki van nyitva. Mikor belépett, az üzlet közepén szétdobálva talált egy csomó holmit, köztük mintegy 25 drb. olyan vastag papirlemez, melyekre a végposztókat szokták felgöngyöltetni. A betörők feltétlen szakavatottsággal rendelkeztek, mert kiválogatták a finomabb angol ruhaszöveteket, a többi szépen rendben hagyták helyükön. Mintegy 70 méter finom posztót és egy kész télikabátot vittek magukkal. A kár tülhaladja a 30 ezer leit. A nyomozás erélyesen folyik.

— **Papiros 20 filléresek Budapesten.** Budapestről táviratozzák: A hivatalos lap közli a magyar pénzügyminiszter rendeletét a papiros 20 filléres bankjegyek kibocsátásáról. A rendelet szerint a 20 filléreseket tíz koronáig mindenki köteles elfogadni.

— **Uj gyógyszert az égési sebek ellen** ajánl a müncheni orvosi hetilapban Banberger tanár. Ez a szer a közönséges szóda, amelyik minden háztartásban kéznél van. Alkalmazása nagyon egyszerű: előveszünk egy szóda-kristályt, vízbe mártjuk s az égés helyén néhányszor végighuzzuk. A hatás meglepő, a fájdalom nagyon rövid, néha pillanatnyi idő alatt megszűnik. Bamberger hozzáteszi, hogy csak kisebb égési sebeknél volt alkalma a szóda hatását kipróbálni s azt hiszi, hogy elég korán alkalmazva, még a hólyagképződést is megakadályozza. — Hogy min alapul a szodának ez a meglepő hatása, azt egyelőre Bamberger maga sem tudja.

— A francia köztársaság ötvenéves évfordulójának ünnepei. A „Keleti Ujság” írja: Amint már röviden jelentettük, nagy ünnepek közt ünnepelték meg Párisban a köztársaság kikiáltásának ötvenéves évfordulóját. Csak a tavalyi győzelmi ünnepek voltak a mostanihoz hasonlíthatók. Az ünnepek középpontja egy ismeretlen katona holttestének és Gambetta szívének a Pantheonba vitele volt. Gambetta szívét tartalmazó díszes urnát az 1870—71 évi háború egy veteránja helyezte a díszszekérre, melyen az utvonalon végigszállították. Ez a díszszékér különben Párisban egészen szókatlan módon izléstelen volt. A katona koporsója egy 155-ös ágyu csövén nyugodott. A kocsikat követte Millerand, a köztársaság volt elnöke a kormány tagjai és más magasállású személyiségek. Millerand egyedül haladt közvetlenül a koporsó után levett kalappal. Nem mesze tőle jött három marsal, kik közül Joffre 1914. évi híressé vált öltözetében volt. Azután következtek a zászlóaljok különítményei az ezredek zászlójával. A menetben hozták azokat a zászlókat is, amelyeket a németek 1870-ben zsákmánzottak, de melyeket a versaillesi szerződés értelmében visszaadtak Franciaországnak. A Pantheonnál Millerand tartott beszédet, a melyen felsorolta a köztársaság eredményeit egészen a nagy háborúig, amelyben megmentette az emberiséget és a civilizációt. Millerand beszéde után a katona koporsóját és Gambetta szívéét az Arc de Triomphe alá vitte a menet, hol a népet is odabocsátották. Hét órakor egy vasas ezred Gambetta szívéét a Pantheonba szállította. Az ismeretlen katona holtteste az Arc de Triomphe alatt maradt, amelyet egész éjszaka kivilágítottak.

A nap energiájának gyakorlati fölhasználása.

Erre vonatkozólag a következő érdekes fejtegetéseket olvassuk Marcuse tanártól a „Naturwissenschaften” c. folyóiratban:

„Éppen ott, ahol a Nap-energiát legjobban lehetne fölhasználni, t. i. a Föld trópusi vidékein, az iparvállalatok mostanig csak alárendelt szerepet játszanak. Ahol pedig a szénfogyasztás a legerősebb, t. i. a mi vidékeinken, jóval nehezebb a napfény értékesítése a szabálytalan napsütés és a napsugarak erősen ferde iránya miatt. Ki lehet számítani, hogy a trópusok alatt 1 négyzetkilométernyi terület óránként mintegy 1800 hőegységet kap a Naptól, ami körülbelül 1000 tonna szén elégetésének felel meg. Ha alapul vesszünk egy 10,000 km² nagyságú területet (mint egy nagyobb magyar megye) a trópusi vidéken — úgy itt évente, ha a Nap naponta csak hat órán át süt is egyfolytában, olyan energiamentiség vész kárba, amelyik 20 ezer millió tonna szén elégetésével egyenlő értékű, vagyis a Föld egész évi széntermelésének huszszorosával. Ha ezt az energia-mennyiséget a 6 millió négyzetkilométernyi Szahara sivatagra nézve számítjuk ki, ez 13 billió tonna szén égési energiájával lesz egyenlő értékű. — Két földadatot kellene megoldani ahoz, hogy a folyton csökkenő szénkészletet a Nap energiájával helyettesítsük: 1. a napsugarakat valamilyen fizika vagy vegyi folyamat útján bizonyos energia-formában kellene fölraktározni és 2. ki kellene találni valamilyen módot arra, hogy a trópusi vidékeken ilyen módon nyert energiát a mérsékelt égöv alatt fekvő ipari központokba elszállítsuk. — Hiszünk, hogy a Marcuse eszméje valóra fog még válni, ha a szükség nagyon serkenti és szorítja majd az emberi találékonyságot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Névtelen levelekre nem válaszolunk, kéziratokat vissza nem adunk.

„Ellenzék”, *Kolozsvár*. B. lapjuk cserepéldányát már vagy 7 hónapja nem kapjuk, ennek dacára a kívánt pár sornak helyet adtunk. Kérjük a cserepéldány megindítása iránt intézkedni.

„Brassói Lapok”, *Brassó*. Cserepéldányukat egyáltalában még ez ideig nem kaptuk. Levelezőlapon is reklamáztuk, de hiába. Kérjük szives intézkedésüket.

Régi barát. Ami késik, nem mulik.

Ein Haus Bräugasse No. 5. ist aus freier Hand zu verkaufen. Näheres im Hause. 76 1—2

Klavier-Unterricht wird erteilt zu mässigen Preisen bei A. Guggenberger, Broos, Romoshelyergasse No. 2. 77 1—3

Faj-alma nagyban és kicsinyben eladó. Cim: Dr. Dózsa Józsefné, Szászváros, Viz-utca. 74 2—3

Egy nagyon jó zongora eladó Sörház-utca 26. szám alatt (Strada Baritiu). 70 3—3

Eladó butorok. Egy teljesen új egy személyes mahagoni háló-szoba (1 ágy, 1 éjjeli-szekrény, 1 ruhás szekrény, 1 három oldalas toilette-tükör.) Cim a Szászvárosi Könyvnyomda Rt. papirkereskedésében. 75 2—

Nagy, kétajtós, kitűnő karban levő

Wertheim-szekrény eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Nyomdász-tanonc

azonnali belépésre felvétetik lapunk kiadóhivatalában :::

Genossenschaftlich geprüfte

Damenschneiderin

empfiehlt sich den P. T. Damen zur Anfertigung von

Kleidern jeder Art

bei mässigen Preisen.

M. SCHOBEL,

Romoschellergasse No. 1/a. 72 3—3

Ferenczy Vilmos

fűszer, csemege és lisztkereskedése Szászvárosban.

Üzletmegnyitás!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Szászvárosban a Fötéren a Báts-féle ház sarki helyiségében

fűszer, csemege és lisztkereskedést

nyitottam. — Üzletemben a mai nehéz beszerzési viszonyokhoz képest mindenféle szakmabeli áru kapható. — A n. é. közönség támogatását tisztelettel kéri:

Ferenczy Vilmos

kereskedő. 66 4—5

Egy jókarban lévő zongora eladó Fötér 3. szám alatt (Binder-féle házban). 69 3—3

A „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság” könyv- és papirkereskedésébe egy tanuló, ki magyarul, németül és románul beszél, azonnal felvétetik.

„KORONA” SZÁLLODA Szászváros.

Szobák, ebédek, vacsorák, naponta friss csapolású sör, kitűnő fajborok, :~: minden este Du'ma Pepi gordonka-szólista vezetése mellett cigányzene! :::

SPEIL EDE, a Korona vendéglőse.

VLÁD VIRGIL gyógyszertára Szászváros.

Világciikk! Világciikk!

Vérszegények figyelmébe ajánljuk békeminőségű

China vasbor-unkat

Gyári raktáron tartunk bel- és külföldi pipere-cikkeket (szappanok, illatszerek, puder, hajszesz, szájviz, fogpásztá stb.) Tisztelettel:

VLÁD VIRGIL gyógyszertára DEUTSCH, bérlő.

23 16—

„KORZÓ” kávéház és cukrászda Szászvárosban.

Ajánlja jégbehűtött naponkénti friss csapolású sörét. Kitűnő reggelik, villásreggelik, ebédek, vacsorák, hideg ételek valamint fajborok kaphatók. *Fagylalt, tészták, torták* s hűsítő italok. Tisztelettel:

NERHAFT JÓZSEF,

a „Korzó” kávéház bérlője, Szászváros, Fötér.

16 18—

Szászvárosi Könyvnyomda Részvény-Társaság

elvállalja bármilyen nyomtatványok, részvények, művek, folyóiratok, stb. legmodernebb stilszerű előállítását, ennek

Könyv és papirkereskedése

bővelkedik a legnagyobb választékban irodai, iskolai kellékekben, folyóiratok, valamint az irodalom legjobb műveiben stb. a legjutányosabb árak mellett